

МІСТОБУДУВАННЯ

УДК 711.3 (045)

М. С. Авдєєва,
к. арх., доцент НАУ

УЗАГАЛЬНЕННЯ ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ НОВОГО ЖИТЛОВОГО СЕРЕДОВИЩА В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ ПІД ЧАС ПЕРЕСЕЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛИХ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ

Анотація: розглянуто досвід формування житлової забудови при проектуванні та будівництві в умовах екологічно чистого середовища для переселенців поселень (після Чорнобильської катастрофи).

Ключові слова: Чорнобильська катастрофа, житлове середовище, переселенці.

Постановка проблеми. Страшну дату 26 квітня 1986 року – день аварії на Чорнобильській атомній станції ніколи не забуде весь цивілізований світ. Екологічні катастрофи, соціальні трагедії сьогодні повторюються у всьому світі, свідомством чого була недавня аварія на атомній станції Фокусіма-1 в Японії. Тому унікальний досвід організації титанічної праці архітекторів, будівельників нашої країни, набутий у перші місяці та роки після аварії необхідно вивчати і пам'ятати. Багато з набутого в процесі зведення поселень для постраждалого населення потрібно розглядати як безцінний досвід, який має використовуватись при надзвичайних ситуаціях. Для цього потрібен розгляд тогочасного професійного підходу до формування житлового середовища для постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Огляд літератури. Досвід проектування у сільській місцевості розглянутий у [1]. Проводиться огляд практичних та теоретичних підходів до формування житлового середовища з приводу компактного переселення за Чорнобильською будівельною програмою в Україні [2].

Мета роботи. Метою статті є з'ясування підходу до вибору раціональних методів та прийомів проектування селищ, організації архітектурного та будівельного процесів в умовах посилення вимог щодо швидкого реагування, які можуть бути використані і сьогодні.

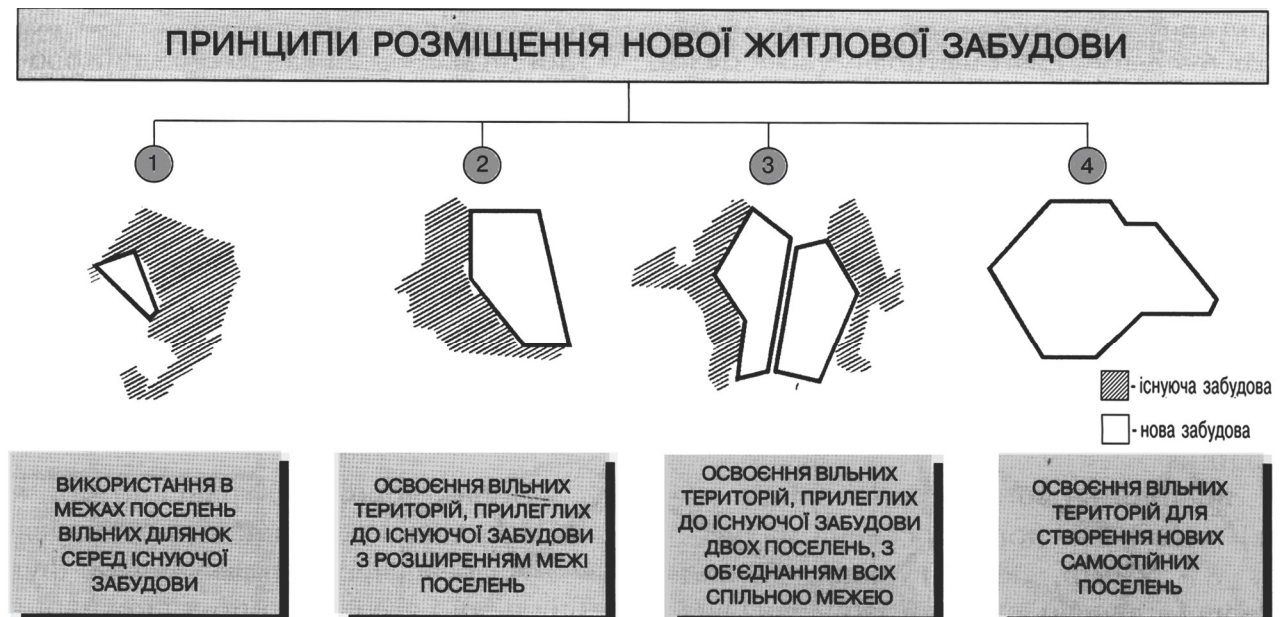

Рис. 1. Нове будівництво при формуванні нових та розвитку існуючих поселень

Основна частина. Архітектори фахівці з проектування для села ще з шістдесятих років розпочали створення спеціальних селищ, таких як Кодакі, Жовтневе, Циблі [1]. У сімдесяті також як і раніше проектування велося за індивідуальними проектами (експериментально-показові села Ксаверівка, Шляхова, Трушки, Половинкине тощо), але забудова, навіть у кращих з них, виглядала штучною та відрізнялась від мальовничих українських сіл [1]. Після аварії незважаючи на стислі терміни та величезні обсяги робіт житлового будівництва для евакуйованих з місцевості зони Чорнобильської АЕС, нові селища старанно формувались із розрахунком створення повноцінного об'ємно-просторового середовища з бажанням підвищення архітектурно-художньої якості забудови. Теоретичною основою роботи щодо архітектури забудови стали висновки з глибокого аналізу недоліків, що допускалися у минулі роки при будівництві у сільській місцевості України. Проектуючи селища для переселенців, архітектори використовували все розумне, що виробив науковий та народний досвід [1]. Це стосувалось планування сіл і розміщення будівель на ділянках, оздоблення споруд, всього, що могло урізноманітнити забудову. Головний вплив при обранні планувальних схем селищ для переселенців мав вибір місць розміщення новобудов [2].

Фактично застосовувались чотири схеми, які й зумовили подальші кроки у формуванні нових та розвитку існуючих поселень (рис. 1):

- використання в межах поселень вільних ділянок серед існуючої забудови (за кількістю та розміщенням новобудови не вплинули на історичні планувальні схеми);

- освоєння вільних територій, прилеглих до існуючої забудови, з розширенням меж поселень (нова забудова значно вплинула на історичне

планування існуючих поселень);

- освоєння вільних територій, прилеглих до існуючої забудови двох поселень, зі створенням єдиного громадського центру і об'єднання всіх спільною межею (нова забудова кардинально змінила історичні планувальні схеми обох поселень);

- освоєння вільних територій для створення нових самостійних поселень для переселенців (формування таких поселень давало змогу досягнути сучасних планувальних рішень).

Для житлової забудови використовувались ділянки, які не вимагали додаткових робіт з підготовки територій під будівництво. Після визначення місць нового будівництва та розміру вільних земель для кожної ділянки згідно з існуючими умовами ретельно розроблялися планувальні рішення забудови, які розглядалися та затверджувалися Держбудом України (зараз Міністерство регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України). Розмір земельних ділянок був спочатку 0,12 га, а потім збільшений до 0,2 – 0,25 га. Фронт садиби приймався 20 – 25 м, що зумовило розмірність житлових кварталів.

Планувальні рішення багатьох поселень мали загальні риси, які умовно можна поділити на наступні схеми:

- прямокутна, за якою житлова територія була розпланована кварталами прямокутної форми;

- променева, яка передбачала центральне розміщення громадського центру та реалізовувалась при будівництві на вільних землях;

- вільна, яка враховувала окреслення існуючих вулиць, доріг або природних факторів (ліс, ставок, яр).

При формуванні громадських центрів селищ та розміщенні споруд культурно-побутового призначення вирішувались питання обслуговування чорнобильців з обов'язковим збереженням планувальної цілісності системи обслуговування існуючих поселень. Номенклатура та необхідна місткість громадських споруд під час проектування визначались за розрахунком на обслуговування новоприбулих і місцевих мешканців. Номенклатура включала дитячий садок і школу, магазин, їдальню, лазню, сільраду, комплексний приймальний пункт, очисні споруди. При наявності у селі частини цих об'єктів вони не дублювались.

У більшості селищ приймалися наступні схеми розміщення споруд громадського призначення (рис. 2):

- реконструкція існуючих центрів, коли громадські центри зберігались в історично сталих межах без значних змін, де побудовані лише окремі нові споруди, що їх бракувало за нормативами;

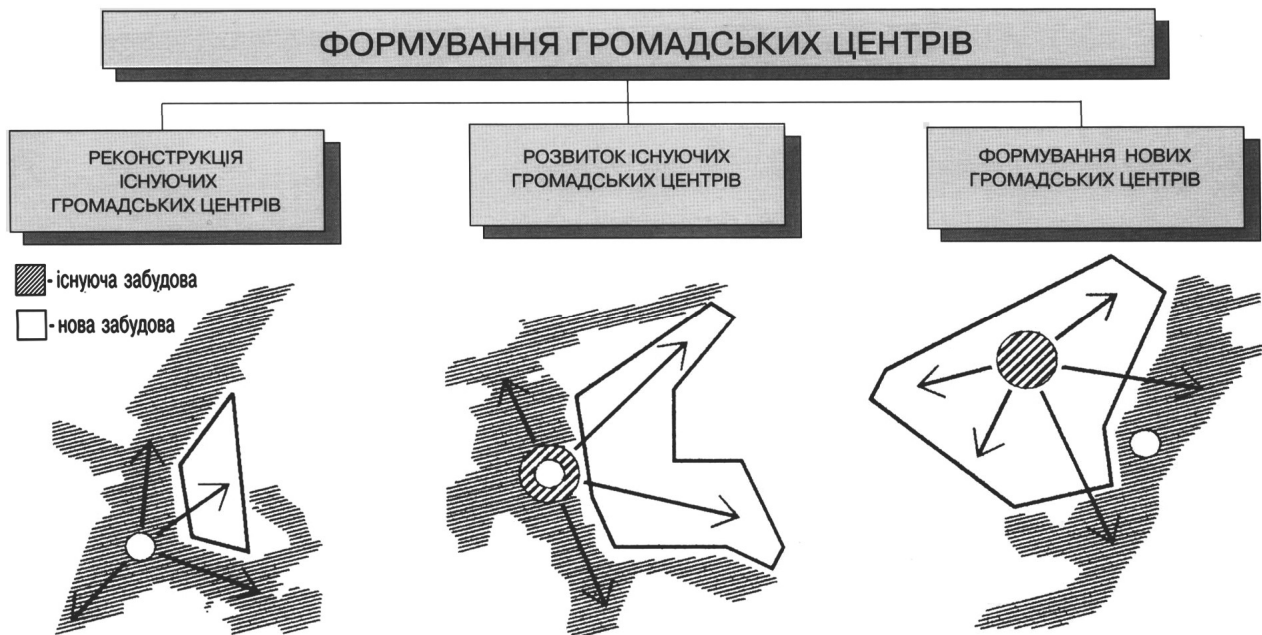

Рис. 2. Формування громадських центрів

- розширення існуючих центрів, коли громадські центри зберігалися на історичному місці, якщо воно опинилося на межі старої та нової забудови, що позитивно впливало на соціальний клімат поселень;

- формування нових громадських центрів, коли центри максимально наближалися до житлової забудови для чорнобильців, що переважно було викликано необхідністю забезпечення нормативних радіусів обслуговування при значних обсягах нової житлової забудови для переселенців.

Будівництво навіть першочергових об'єктів громадського обслуговування було підпорядковане пошуку своєрідного образу для кожного села. Такі споруди ставали архітектурними акцентами. З'явилися нестандартні об'єкти, які були яскравими прикладами творчого ставлення архітекторів до задач будівництва для переселенців. Це досягалося тим, що незважаючи на те, що у всіх селах об'єкти призначалося формувати за типовими проектами, індивідуальний підхід до реалізації дав змогу за екстремальних умов отримати

Рис. 3. Адмінбудинок, с.Шандра Миронівського району Київської області

різні за зовнішнім виглядом споруди. Художня розмаїтість споруд, які були зведені за одним типовим проектом у різних населених пунктах, була досягнута завдяки зміні конструктивних елементів і застосуванню різних деталей оздоблення фасадів, що були характерні для конкретної місцевості за національними традиціями (рис. 3). У деяких випадках переосмислювалися об'єми центрів без зниження їх функціональних можливостей. В оздобленні шкіл та дитячих садків, які були також збудовані за типовими проектами, відчувалась теплота і турбота про дітей, відірваних від рідних місць.

Громадські центри формувались з обмеженої кількості типових проектів, що створювало додаткові труднощі щодо стикування з сусідніми спорудами. При цьому архітектори досягали художньо-композиційної єдності будівель.

Висновки. При розробці генпланів новобудов для переселення велика увага приділялась створенню виразної планувальної структури, як всього поселення та окремих ділянок, так і садиб, які не зважаючи на використання типових проектів будувалися за різноманітними архітектурно-планувальними прийомами, а саме: зміна ритму розміщення будинків; розміщення будинків під кутом до червоної лінії; чергування різних типів житлових будинків; зміна фасадів типових будинків, різні пластичні та кольорові рішення.

Одним з досягнень була комплексна забудова поселень. Величезну роботу щодо зведення селищ для постраждалого населення було зроблено враховуючи економічну необхідність, традиції району старої забудови, максимальне використання виділеної території (при будівництві за однаковими типовими проектами). Набутий досвід організації титанічної праці інженерів, архітекторів, будівельників в наймовірно короткі терміни потрібно розглядати як найцінніший, який має використовуватися в подальшому.

Список використаних джерел:

1. Архитектура Советской Украины / И.Н. Седак, В.П. Дахно, Ю.И. Писковский и др. – М.: Стройиздат, 1987. –303 с.
2. Тут сіли лелеки. Огляд будівництва для компактного переселення за Чорнобильською будівельною програмою / В.Я. Пінчук., М.С. Авдеева, Т.А. Доценко та ін.; під. ред. В.Я Пінчука. – К.: Чорнобильінтерінформ, 1997. – 227с. (Міністерство України у справах захисту населення від наслідків аварії на ЧАЕС, КиївЗНДІЕП).

Аннотация

Рассмотрен опыт формирования жилой застройки при проектировании и строительстве поселений в условиях экологически чистой среды для

переселенцев (после Чернобыльской катастрофы).

Ключевые слова: Чернобыльская катастрофа, жилая среда, переселенцы.

Annotation

The experience of quick reaction (after the Chernobyl Catastrophe) designing and construction of settlements for settling in ecologically clean environment are considered.

Key words: the Chernobyl Catastrophe, dwellings, settling.

УДК 728.2

А. Н. Болячевская,

аспирант,

Одесская Государственная Академия

Строительства и Архитектуры

СТРАТЕГИЯ ОЗЕЛЕНЕНИЯ ПОЛИФУНКЦИОНАЛЬНОГО КОМПЛЕКСА

Аннотация: в исследовании рассматриваются различные приемы озеленения полифункционального комплекса; проводится анализ архитектурного формообразования зеленых коридоров, которые способствуют образованию устойчивых связей в среде «человек – природа».

Ключевые слова. полифункциональный комплекс, стратегия озеленения, эко-структура, зеленые коридоры.

Актуальность проблемы. Постоянный рост стесненного строительства, ведет за собой ужесточение требований к функционально-планировочной структуре, в результате чего нарушаются интеграция органического пространства в неорганическое.

Анализ последних исследований и публикаций. На данный момент вопросы озеленения были представлены в работах, публикациях только зарубежных ученых Hamn In-Sun, Thomas Phifer, Whitman C.T., Ken Yeang. На последнем саммите СТБУН, вопрос взаимосвязи человека и природы в здании затронул в своей работе Chris Abel.

Цель работы: является разработка и обоснование приемов озеленения полифункционального комплекса.

Задачи исследования: 1. Выявление основных и вспомогательных зеленых зон полифункционального здания 2. Предпосылки формообразования